

Warszawa, dnia 9 listopada 2009 r.

RPO-629300-VII-7020/7002/09/ZK

I n f o r m a c j a
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich w Zakładzie Karnym w Wojkowicach
(Wyciąg)

1. Wprowadzenie.

W dniach 7 - 8 października 2009 r. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili wizytację w Zakładzie Karnym w Wojkowicach. Celem wizytacji zapobiegawczej, wykonywanej w ramach powierzonych Rzecznikowi zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób pozbawionych wolności i dokonanie jego oceny pod kątem ochrony przed torturami oraz okrutnym, niehumanitarnym i poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzając wizytację zapobiegawczą Krajowego Mechanizmu Prewencji przedstawiciele Rzecznika:

- wysłuchali informacji o funkcjonowaniu Zakładu i jego podstawowych problemach, udzielonych przez dyrektora jednostki;
- obejrzeliby teren Zakładu oraz pomieszczenia we wszystkich pawilonach mieszkalnych jednostki, w tym cele zabezpieczające, cele do wykonywania kary dyscyplinarnej osadzenia w celi izolacyjnej, pomieszczenia do przeprowadzania kontroli osobistych osadzonych, łaźnie, sanitariaty, świetlice, kaplice oraz wybrane losowo cele mieszkalne, a ponadto: kuchnię, sale widzeń,

pola spacerowe i tereny rekreacyjne, pomieszczenia ambulatorium i izby chorych;

- przeprowadzili w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń rozmowy ze skazanymi i tymczasowo aresztowanymi oraz z funkcjonariuszami Służby Więziennej i pracownikami Zakładu;
- przeprowadzili na podstawie kwestionariusza, rozmowy w cztery oczy z 100 osadzonymi, w tym z: osobami ukaranymi dyscyplinarnie w ciągu ostatnich 6 miesięcy umieszczeniem w celi izolacyjnej (10), osobami powyżej 60. roku życia (12), cudzoziemcami (3), osobami niepełnosprawnymi (4), uczęszczającymi do szkoły (5), osobami chronionymi (2), osobami wobec, których stosowano środki przymusu bezpośredniego (2);
- przyjęli do protokołu jedną skargę.

Dokonane w ten sposób wstępne ustalenia pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przedstawili na spotkaniu z kadrą kierowniczą Zakładu oraz wysłuchali zgłoszonych uwag i wyjaśnień.

2. Charakterystyka jednostki.

Zakład Karny w Wojkowicach jest zakładem karnym typu półotwartego dla odbywających karę po raz pierwszy z oddziałami: aresztu śledczego, zakładu karnego typu zamkniętego dla odbywających karę po raz pierwszy, zakładu karnego typu zamkniętego dla młodocianych, zakładu karnego typu półotwartego dla młodocianych, zakładu karnego typu otwartego dla odbywających karę po raz pierwszy, zakładu karnego typu otwartego dla młodocianych. Na terenie jednostki funkcjonuje ponadto: oddział terapeutyczny dla osadzonych uzależnionych od alkoholu oraz Zespół Szkół dla dorosłych. W ramach szkoły prowadzone jest nauczanie w: Zasadniczej Szkole Zawodowej oraz Gimnazjum.

Pojemność Aresztu wynosi 1093 miejsca. Według stanu na dzień 7 października 2009 r. w jednostce ewidencyjnie przebywało 1249 osadzonych, faktycznie zaś 1239 (przeludnienie wynosiło około 13,4 %). Zdecydowana większość osadzonych w Zakładzie to osoby skazane – 1133 (ukarani - 3, tymczasowo aresztowani – 113).

Osadzeni zakwaterowani są w dziesięciu budynkach mieszkalnych, oznaczonych literami od A do K. Budynki A i B są to nowe dwukondygnacyjne bliźniacze pawilony mieszkalne. Budynek A został oddany do zasiedlenia w 2006 r., zaś B w marcu bieżącego roku.

Pawilon A jest przeznaczony dla osób tymczasowo aresztowanych. Znajduje się w nim 78 cel mieszkalnych, rozmieszczonych w 4 oddziałach. W ramach cel mieszkalnych znajdują się: 62 cele trzyosobowe, 12 cel jednoosobowych, 2 cele dwuosobowe (izba chorych), 2 cele jednoosobowe dla osób zakwalifikowanych jako wymagające osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa aresztu lub zakładu oraz 2 cele do wykonywania kary umieszczenia w celi izolacyjnej. Pojemność tego pawilonu wynosi 206 miejsc. W dniu wizytacji przebywało w nim 212 osadzonych.

W pawilonie B przebywają skazani zakwalifikowani do odbywania kary w zakładzie karnym typu zamkniętego. W czterech oddziałach usytuowane są 82 cele mieszkalne. W ich skład wchodzi: 63 cele trzyosobowe, 17 cel jednoosobowych, jedna cela dwuosobowa (izba chorych), jedna cela 3 osobowa (izba chorych), trzy cele do wykonywania kary izolacji. W pawilonie tym funkcjonuje jedna cela przeznaczona dla osadzonych niepełnosprawnych. Pojemność pawilonu wynosi 211 miejsc. Faktyczne zaludnienie w dniu wizytacji wynosiło 247 osadzonych.

W każdym z tych budynków znajduje się jedna cela zabezpieczająca.

Na pozostałym terenie Zakładu usytuowane są parterowe budynki przeznaczone dla skazanych zakwalifikowanych do odbywania kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu półotwartego i otwartego (oznaczone literami C, D, E, F, G, H, K). Dwa budynki (I i J) są pawilonami piętrowymi.

Pawilon C, w którym mieści się oddział terapeutyczny dla 27 osadzonych, przeznaczony jest dla skazanych uzależnionych od alkoholu. Znajduje się w nim jedna cela mieszkalna ośmioosobowa, dwie cele dziewięćosobowe. W dniu wizytacji osadzono w nim 26 skazanych.

Pawilon D o pojemności 72 miejsca, przeznaczony jest dla skazanych dorosłych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie programowanego

oddziaływania i w systemie zwykłym, zakwalifikowanych do odbywania kary w zakładzie karnym typu półotwartego. Osadzeni przebywają w 9 celach ośmioosobowych. Faktyczne zaludnienie tego pawilonu w dniu wizytacji wynosiło 109 osadzonych.

Pawilon E, którego pojemność określona została na 96 miejsc przeznaczony jest dla skazanych młodocianych oraz skazanych dorosłych zakwalifikowanych do odbywania kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym dla młodocianych, zakwalifikowanych do odbywania kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu półotwartego. Jest w nim 12 cel ośmioosobowych. Zasiedlenie w dniu wizytacji wynosiło 114 skazanych.

Pawilon G, pojemność tego obiektu mieszkalnego wynosi 80 miejsc. Znajduje się tutaj 10 cel mieszkalnych ośmioosobowych. Przeznaczony jest dla skazanych dorosłych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania i systemie zwykłym, zakwalifikowanych do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego typu półotwartego. Przebywało w nim 105 skazanych.

Pawilon H, pojemność pawilonu ustalona jest na 88 miejsc. Osadzeni przebywają w 11 celach ośmioosobowych. Przeznaczony jest dla skazanych młodocianych oraz skazanych dorosłych zakwalifikowanych do odbywania kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym dla młodocianych, odbywających karę pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego typu półotwartego. Osadzonych w nim było 97 osób.

Pawilon I, przeznaczony jest dla 145 osadzonych. Znajduje się w nim 29 cel pięćosobowych. Parter budynku jest przeznaczony dla skazanych młodocianych oraz skazanych dorosłych, zakwalifikowanych do odbywania kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym dla młodocianych. Na piętrze zakwaterowano skazanych dorosłych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania i systemie zwykłym. Osadzeni przebywający w tym pawilonie odbywają karę pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego typu otwartego. W dniu wizytacji osadzonych w nim było – 158 skazanych.

Pawilon J, jego pojemność została obliczona na 140 miejsc. Podobnie jak w pawilonie I osadzeni przebywają w 29 celach pięcioosobowych. Przeznaczony jest dla skazanych dorosłych odbywających karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania i systemie zwykłym, zakwalifikowanych do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego typu półotwartego. Faktyczne zasiedlenie w dniu wizytacji wynosiło 169 skazanych.

Pawilon F, w którym mieści się ambulatorium oraz cele izby chorych. Pojemność tego pawilonu wynosi 18 miejsc, przeznaczony jest dla osadzonych chorych oraz dla skazanych zatrudnionych w ambulatorium.

W czasie wizytacji pawilon H znajdował się w fazie wyłączania go z użytkowania. Przyczyną podjęcia decyzji o zaniechaniu kwaterowania w nim osadzonych była potrzeba przeprowadzenia w nim remontu ze względu na jego zły stan techniczny.

W dniach wizytacji przedstawicieli Biura RPO prowadzony był remont w pawilonie K, w którym poprzednio zlokalizowane były cele do wykonywania kary osadzenia w celi izolacyjnej. Z informacji udzielonej przez Dyrektora Zakładu wynika, że po zakończonych pracach remontowych i adaptacyjnych (likwidacja cel izolacyjnych) przeznaczony będzie do ogólnego zakwaterowania.

W czasie wizytacji cel i przegląd kart tożsamości osadzonych nie stwierdzono osadzenia tymczasowo aresztowanych i skazanych z różnych grup klasyfikacyjnych we wspólnej celi mieszkalnej.

3. Ogląd jednostki.

Stan budynków mieszkalnych A i B jest bardzo dobry, natomiast pozostałych zróżnicowany. W najgorszej kondycji znajdują się pomieszczenia w pawilonie H oraz I i J. Obiekty I i J były kontrolowane przez funkcjonariuszy Straży Pożarnej oraz Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Dopuszczone zostały do dalszego użytkowania pod warunkiem spełnienia wydanych przez Straż Pożarną zaleceń dotyczących: wyposażenia wewnętrznej sieci wodociągowej w hydranty, zapewnienia dróg pożarowych o utwardzonej nawierzchni, wyposażenia obiektów w przeciwpożarowy wyłącznik prądu, doposażenia budynków w gaśnice

proszkowe dostosowane do gaszenia grup pożarów mogących wystąpić w obiektach. Z informacji uzyskanej od Dyrektora Zakładu wynika, że budynki te są przewidziane są do wyburzenia i będą zastąpione nowymi. Przewidywalny termin rozpoczęcia prac budowlanych to 2010 rok.

Na bieżąco prowadzone są remonty w poszczególnych pawilonach mieszkalnych usytuowanych na terenie Zakładu półotwartego. Wyremontowano już pawilony E i G. Obecnie rozpoczynają się prace remontowe w pawilonie H. Prowadzony jest również remont w sali widzeń. Zakres tych prac jest jednak uzależniony od przyznanych na ten cel środków finansowych. Większość prac remontowych prowadzonych jest w Zakładzie w ramach kursów dla skazanych. Dzięki temu, przy braku wystarczających środków finansowych można na bieżąco prowadzić w jednostce niezbędne prace remontowe. Zakres prowadzonych prac remontowych świadczy o dużym zaangażowaniu kierownictwa Zakładu w poprawę warunków socjalno - bytowych osadzonych.

Przeprowadzony ogląd całego terenu Zakładu i pomieszczeń w pawilonach mieszkalnych, w tym wizytacja cel oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwoliły m.in. stwierdzić, że:

3.1. Stan cel mieszkalnych i pomieszczeń socjalnych w pawilonach A i B jest bardzo dobry. Cele wyposażone są w nowy sprzęt kwaterunkowy, kąćki sanitarne są w pełni zabudowane, ściany i podłoga w kąćkach wyłożone płytkami zmywalnymi, urządzenia sanitarne są sprawne oraz w dobrym stanie technicznym. W części cel, których okna wychodzą na zewnątrz, zainstalowano przesłony okienne w celu ograniczenia możliwości nawiązywania nielegalnych kontaktów pomiędzy osadzonymi. Na poddaszu pawilonu B usytuowana jest kaplica i biblioteka przeznaczona dla osadzonych z pawilonów A i B oraz radiowęzeł, który nadaje program do wszystkich obiektów mieszkalnych w Zakładzie. Księgozbiór biblioteki liczy 1300 woluminów. Są wśród nich podstawowe akty prawne, w tym kodeksy: karny wykonawczy, karny i postępowania karnego. Kodeks karny wykonawczy podlegał ostatnio istotnym nowelizacjom, dlatego występuje potrzeba zakupu jego aktualnego wydania.

W części poddasza zlokalizowano również pomieszczenia do produkcji nakładczej, w których skazani zajmują się montażem przełączników do zmywarek naczyń.

3.2. Podczas oglądu łaźni więziennych w pawilonach A i B (jedna łaźnia przeznaczona jest dla dwóch oddziałów mieszkalnych) stwierdzono, że pomimo tego iż są to nowe obiekty, zainstalowana w nich wentylacja nie jest wydajna. Świadczą o tym zagrzybienia widoczne na sufitach. W ubikacjach, które znajdują się w łaźniach nie zamontowano drzwi. Brakowało w nich ławek i wieszaków na ubrania.

3.3. W pawilonie B w oddziale III zlokalizowano celę zabezpieczającą, w której nie zamontowano sygnalizacji przyzywowej. Za pomocą kamery umocowanej na suficie nagrywa się obraz i głos osoby w niej przebywającej.

3.4. W pawilonie B w oddziale II zlokalizowano ambulatorium. Zajmuje ono trzy pomieszczenia: gabinet lekarski, gabinet zabiegowy oraz pomieszczenie gospodarcze. W skład ambulatorium wchodzi również trzyosobowa cela przeznaczona na izolatkę oraz dwuosobowa cela izby chorych. Pomieszczenie socjalne dla personelu medycznego znajduje się na poddaszu tego pawilonu. W ambulatorium nie przedstawiono do wglądu osobom wizytującym karty praw pacjenta.

3.5. W pawilonie B uwagi osób wizytujących dotyczyły pomieszczeń przeznaczonych do przeprowadzania kontroli osobistych osadzonych. Głównie odnosiły się do ich wyposażenia. Na podłodze, pod nogi, położono w nich fragmenty koca więziennego. Natomiast nie w każdym pomieszczeniu był stół lub wieszaki na ubrania i rzeczy osobiste osadzonego.

3.6. Obok pawilonu B usytuowano sześć wydzielonych spacerników. Cztery przeznaczono do realizacji przysługującego skazanym spaceru, a dwa duże - na zajęcia rekreacyjne dla osadzonych. Teren placów rekreacyjnych nie był wyrównany, po deszczu tworzą się tam duże kałuże. Place spacerowe nie posiadały zamontowanych ławek.

3.7. W pawilonie A odnotowano niektóre nieprawidłowości, które zaobserwowano w pawilonie B, a związane z: niesprawną wentylacją w łaźniach

oraz niewłaściwym wyposażeniem pomieszczeń przeznaczonych do przeprowadzania kontroli osobistych. W tym pawilonie cela zabezpieczająca posiadała zamontowaną sygnalizację przyzywową.

Obok pawilonu A usytuowano sześć wydzielonych spacerników. Cztery przeznaczono do realizacji przysługującego skazanym spaceru, a dwa duże - na zajęcia rekreacyjne dla osadzonych. Place spacerowe posiadały ławki.

3.8. W skład ambulatorium zlokalizowanego w pawilonie A oddział I wchodzi: gabinet lekarsko – zabiegowy, gabinet stomatologiczny, pokój socjalny dla personelu medycznego, pomieszczenie apteczne, pomieszczenie gospodarcze, 2 dwuosobowe cele izby chorych.

3.9. W pawilonach A i B funkcjonują w każdym oddziale mieszkalnym świetlice, które wyposażono w stoły do tenisa, gry stolikowe oraz telewizor.

3.10. Stan cel mieszkalnych i pomieszczeń socjalnych w pozostałych pawilonach. Cele mieszkalne na terenie Zakładu Karnego półotwartego i otwartego są celami kilkusobowymi. Węzły sanitarne są usytuowane poza celami mieszkalnymi, w przeznaczonych na ten cel pomieszczeniach. W poszczególnych oddziałach mieszkalnych usytuowano pomieszczenia gospodarcze wyposażone w dwupalnikowe kuchenki elektryczne. Warunki bytowe w celach należy generalnie określić jako zadawalające. W kilku wizytowanych celach brakowało jednak taboretów dla osadzonych. Górne łóżka nie posiadały zabezpieczeń przed wypadnięciem. Stan sprzętu kwaterunkowego należy uznać za zadawalający.

3.11. W złym stanie technicznym znajdują się stanowiska z prysznicami, szczególnie w pawilonie C. Stwierdzono, że z trzech natrysków w łaźni tylko jeden był sprawny. Z informacji uzyskanych od kierownictwa jednostki wynika, że korzystający z łaźni osadzeni niszczą te urządzenia. Najlepsza sytuacja w tym względzie panuje w pawilonie F (izba chorych). Pomieszczenia do mycia się i do kąpieli wyłożone są jasnymi płytkami. W izbie chorych zainstalowano w odrębnym pomieszczeniu prysznic oraz ubikację dla osadzonego niepełnosprawnego. W większości łaźni i umywalni zauważalne były ślady zawilgoceń, złuszczenia farby, spowodowane brakiem właściwej wentylacji i niedostatecznym wietrzeniem tych pomieszczeń.

3.12. Główna biblioteka więzienna mieści się w pawilonie C. Księgozbiór liczy około 30000 woluminów. Obok biblioteki funkcjonuje czytelnia. Ciekawym rozwiązaniem, które wprowadzono w czytelnicy jest możliwość wymiany między sobą przez osadzonych kolorowej prasy.

3.13. W pawilonie C usytuowano drugą kaplicę więzienną. Opiekę duszpasterską sprawuje ksiądz z kościoła parafialnego w Wojkowicach, zatrudniony w Zakładzie jako pracownik cywilny. Ponadto, prowadzona jest współpraca ze związkami wyznaniowymi: Świadcami Jehowy, z Kościołem Zielonoświątkowców, z Kościołem Zborów Chrystusowych, z Kościołem Adwentystów Dnia Siódmego oraz z Kościołem Ewangelicko – Augsburskim. Spotkania grup wyznaniowych odbywają się w pomieszczeniach Centrum Kulturalno – Oświatowego. Posługa w pawilonach A i B odbywa się w formie indywidualnych rozmów w celach, mszy św. w kaplicy więziennej oraz spotkań w świetlicach oddziałowych.

3.14. Zgodnie z Porządkiem Wewnętrznym Zakładu Karnego półotwartego w Wojkowicach, pawilony mieszkalne w porze letniej pozostają otwarte od apelu porannego do apelu wieczornego. Tylko w okresie od 16 października do końca lutego czas pobytu skazanych na zewnątrz obiektów jest ograniczony do godziny 16.00.

Na terenie zakładu półotwartego, przed pawilonem G znajduje się duże boisko sportowe przeznaczone do gry w siatkówkę i piłkę nożną. Organizowane są na nim w okresie letnim rozgrywki sportowe.

3.15. Kuchnia Zakładu przygotowuje posiłki dla osadzonych przebywających we wszystkich obiektach mieszkalnych. Odpowiada ona standardom wymaganym dla tego typu pomieszczeń. Pomieszczenia kuchni wyłożone są jasnymi płytkami. Zainstalowana w tych pomieszczeniach wentylacja mechaniczna była sprawna. Do pawilonów A i B posiłki dowożone są wózkami Melex. Pozostali skazani spożywają posiłki w stołówce więziennej. W dniu 7 października 2009 r. przygotowano posiłki dietetyczne dla 80 osadzonych (L 1 – 4, L c – 20, L o – 56). Próbki pożywienia przechowywane były zgodnie z obowiązującymi przepisami.

3.16. Pralnia Zakładu znajduje się w tym samym budynku co kuchnia (na parterze). Świadczy ona dodatkowo usługi pralnicze dla jednostek penitencjarnych w: Częstochowie, Sosnowcu i Mysłowicach.

3.17. W pawilonach mieszkalnym zakładu półotwartego (za wyjątkiem pawilonów I i J, gdzie świetlice w tych pawilonach zamieniono na cele mieszkalne) do dyspozycji osadzonych pozostają świetlice wyposażone są m. in. w stoliki, krzesła, odbiorniki TV. Dodatkowo osadzeni mogą korzystać ze świetlicy centralnej, która została wyposażona w stoły bilardowy i do tenisa.

3.18. W Zakładzie funkcjonują 2 sale widzeń. Jedna usytuowana jest na terenie zamkniętym Zakładu, druga zaś na terenie półotwartym. Sala widzeń na terenie zakładu karnego półotwartego jest modernizowana. Prowadzone są prace związane z przygotowaniem pomieszczenia, w którym będą się odbywały widzenia w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej.

Obok remontowanego pomieszczenia usytuowana jest sala do widzeń skazanych w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą, przy oddzielnym stoliku (23 stoliki). W inny sposób została wyposażona sala widzeń dla pawilonów A i B (nie ma odrębnych stolików). Widzenia w bezpośrednim kontakcie z osobami odwiedzającymi, nadzorowane przez funkcjonariusza, odbywają się w sali ogólnej. Sala widzeń jest podzielona na dwie części niskim murem zakończonym kratą sięgającą do sufitu. Poszczególne stanowiska (wyposażone w krzesła), których jest 12, oddzielone są pomiędzy sobą przegrodami. Ten sposób zagospodarowania sali widzeń uniemożliwia w znacznym stopniu bezpośredni kontakt odwiedzających z osadzonymi. W przypadku realizacji widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt osadzonego z osobą odwiedzającą, na kracie oddzielającej zamontowana jest dodatkowo szyba z pleksy. W sali widzeń nie wyodrębniono pokoju do udzielania widzeń w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej, o którym mowa w art. 138 § 1 pkt 3 kodeksu karnego wykonawczego.

Zakupy poczęstunku odbywają się w usytuowanych w poszczególnych salach widzeń bufetach, w którym rodziny obok artykułów spożywczych mogą

również nabyć prasę. Osadzeni mogą zabrać po widzeniu do celi artykuły spożywcze i tytoniowe zakupione przez rodzinę za kwotę do 50 zł.

3.19. Ambulatorium dla osadzonych przebywających w obiektach zakładu karnego półotwartego znajduje się w pawilonie F. W skład tego ambulatorium wchodzi następujące pomieszczenia: gabinet zabiegowy, 2 gabinety lekarskie, gabinet stomatologiczny, 2 pięcioosobowe sale chorych, czterołożkowa sala przeznaczona jako izolatka z pełnym węzłem sanitarnym, pokój socjalny dla personelu medycznego z wydzielonym pomieszczeniem na podręczną aptekę. Ambulatoria (trzy) są czynne od poniedziałku do piątku, w godz. 7.30 – 18.00. Przyjmowanie skazanych przez lekarza odbywa się w dni robocze w godzinach od 8.00 do 15.00. Każdy oddział ma wyznaczony dzień wizyt lekarskich (jeden dzień w tygodniu). W przypadkach nagłych, przyjęcia odbywają się poza przyjętym harmonogramem. Jeżeli zajdzie potrzeba udzielenia pomocy medycznej poza godzinami pracy lekarza, wzywane jest pogotowie ratunkowe.

Zakład zatrudnia lekarzy specjalistów: lekarza psychiatrę, lekarza chorób zakaźnych, lekarza dermatologa, dwóch lekarzy stomatologów, dwóch chirurgów oraz czterech lekarzy ogólnych. Łącznie zatrudnionych jest w Zakładzie 11 lekarzy. Lekarz stomatolog pełni również funkcję kierownika ambulatorium. Inne konsultacje i badania specjalistyczne wykonuje się w placówkach powszechnej służby zdrowia, głównie zlokalizowanych na terenie Sosnowca Bytomia, Będzina, Gliwic i Katowic. Z informacji uzyskanych od kierowniczkę ambulatorium wynika, że okres oczekiwania na wszelkiego rodzaju konsultacje u lekarzy specjalistów przyjmujących w placówkach poza więzienną służbą zdrowia trwa średnio około jednego miesiąca. Karty Praw Pacjenta (za wyjątkiem pawilonu B – dostarczono ją wizytującym już po wizytacji tego pawilonu) nie były wywieszane w widocznym miejscu. Zaopatrzenie Zakładu w lekarstwa i środki opatrunkowe zapewnia apteka centralna z Aresztu Śledczego w Bytomiu.

Przedstawiona osobom wizytującym Karta Praw Pacjenta dotyczy pacjentów publicznej służby zdrowia korzystających: ze świadczeń zdrowotnych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, korzystających z prywatnego sektora usług

medycznych oraz innych niż ubezpieczeni. Karta wymaga dostosowania zawartych w niej treści do sytuacji pacjenta pozbawionego wolności.

3.20. W Zakładzie funkcjonuje oddział terapeutyczny dla osób uzależnionych od alkoholu. W skład personelu oddziału wchodzi: kierownik, wychowawca, psycholog oraz 2 terapeutów. Wszyscy są funkcjonariuszami Służby Więziennej. Posiadają odpowiednie wykształcenie i kwalifikacje. Pacjenci to głównie skazani, którzy zadeklarowali chęć podjęcia leczenia. W 2009 r. w oddziale przebywał też jeden pacjent, który został umieszczony w nim na podstawie orzeczenia sądu. Z uzyskanych informacji wynika, że niektórzy pacjenci nie wykazują motywacji do czynnego uczestnictwa w całym cyklu terapeutycznym, zatem uczestniczą wyłącznie w cyklu edukacyjnym (wykłady, terapia indywidualna) trwającym przez 2 miesiące. Program „Atlantis” realizowany jest przez 3 miesiące. W ramach tego programu odbywają się wykłady edukacyjne, terapia grupowa i indywidualna. Ponadto raz w tygodniu odbywają się zajęcia relaksacyjne, a także oddziałowe i ogólnozakładowe spotkania grupy AA. Sesje rodzinne realizowane są w związku z indywidualnym programem leczenia. Po zakończeniu leczenia skazanym, którzy pozostają w Zakładzie oferuje się uczestnictwo w mitingach AA oraz sesje indywidualne. Najbliższe terminy przyjęć do oddziału terapeutycznego wyznaczone są na styczeń 2011 roku. Zgłaszane przez personel oddziału problemy dotyczyły: braku środków finansowych niezbędnych na zakup materiałów edukacyjnych i biurowych (np. zeszytów, długopisów) oraz niewystarczającej obsady kadrowej (od 6 miesięcy personel pracuje w zmniejszonym składzie: wychowawca i dwóch terapeutów). Stan obsady kadrowej oddziału terapeutycznego powinien wynosić 5 osób.

3.21. Według stanu na pierwszy dzień miesiąca we wrześniu 2009 r. zatrudnionych odpłatnie na zewnątrz Zakładu było 181 osadzonych, zaś nieodpłatnie 48. Zatrudnienie odpłatne wewnątrz Zakładu Karnego realizowane jest głównie przy pracach administracyjno - gospodarczych na terenie jednostki. Zatrudnionych odpłatnie wewnątrz Zakładu Karnego było 93 osadzonych, natomiast nieodpłatnie 121. Łącznie pracę w różnych formach wykonywało w miesiącu wrześniu b.r. 443 osadzonych. Zatrudnienie osadzonych w Zakładzie w ostatnim kwartale bieżącego roku utrzymało się na zbliżonym poziomie.

3.22. Zespół Szkół mieści się w budynku usytuowanym na terenie Zakładu Karnego typu półotwartego. W skład Zespołu Szkół wchodzi Zasadnicza Szkoła Zawodowa, która kształci w zawodach: elektromechanik, malarz - tapeciarski, ślusarz oraz Gimnazjum dla dorosłych. Objętych nauczaniem zostało 76 uczniów, w tym 12 w Gimnazjum. Wobec skazanych, którzy podlegają obowiązkowi szkolnemu prowadzone jest nauczanie indywidualne w zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum, a także w zakresie szkoły zawodowej o ile skazany zgłosi taką potrzebę. W Zespole Szkół zatrudnionych jest 14 nauczycieli (tylko 2 osoby są zatrudnione na pełnym etacie - dyrektorka i jedna z nauczycielek). Szkoła dysponuje 7 klasami lekcyjnymi. Głównie są to pomieszczenia przeznaczone na klasopracownie oraz warsztaty. Oprócz tego, na terenie szkoły funkcjonuje biblioteka szkolna. Liczy ona 6 tysięcy woluminów, są to głównie podręczniki szkolne. Komplet podręczników na dany rok szkolny każdy uczeń może zabrać ze sobą do celi mieszkalnej. Głównym problemem szkoły jest brak odpowiednich środków finansowych na zakup pomocy naukowych. Zajęcia szkolne odbywają się w godzinach przedpołudniowych.

4. Rozmowy przeprowadzone z osadzonymi.

Rozmowy z osobami pozbawionymi wolności zostały przeprowadzone ze szczególnym uwzględnieniem osadzonych: w wieku powyżej 60 lat, niepełnosprawnych, cudzoziemców, chronionych przed agresją współosadzonych, przebywających w oddziale terapeutycznym. Ponadto, przeprowadzono rozmowy z osadzonymi, wobec których w okresie ostatnich 6 miesięcy stosowano środki przymusu bezpośredniego oraz wobec osadzonych, którzy odbyli karę dyscyplinarną umieszczenia w celi izolacyjnej.

Rozmowy według kwestionariusza odbywały się w cztery osoby, w sposób uniemożliwiający osobom postronnym zapoznanie się z treścią odpowiedzi udzielanych przez osoby pozbawione wolności.

W rozmowach z osadzonymi uzyskano opinie dotyczące traktowania tych osób, przestrzegania ich praw, warunków pobytu oraz atmosfery panującej w Zakładzie. W przeważającej większości osadzeni pozytywnie oceniali realizację

przysługujących im uprawnień. Niemniej jednak zgłoszono uwagi i zarzuty, które dotyczyły poniżej opisanych kwestii:

1. W zakresie **warunków panujących w celi mieszkalnej** najwięcej uwag odebrano od osadzonych z pawilonu J (10). Wskazywali oni na zły stan techniczny cel: odrapane, brudne ściany, nieszczelne i zużyte okna, zużyty sprzęt kwaterunkowy, wyeksploatowane natryski i sanitariaty, wilgoć w celach. Podnoszono kwestię braku właściwej wentylacji cel. Osadzeni skarżyli się również na zły stan materacy, poduszek i koców (C, D, G). Wskazywano na braki w celach sprzętu kwaterunkowego, w ilości odpowiedniej do liczby zakwaterowanych w celi osób (np. stołków – pawilonach B, E, G). Osadzeni w pawilonach G, D wskazywali, że administracja wydaje zbyt mało środków chemicznych niezbędnych do utrzymania czystości w celach i sanitariatach. W pawilonach A i B zwracano uwagę na założone blendy w oknach, które ich zdaniem ograniczają ilość światła w celach oraz przepływ powietrza. Osadzeni w pozostałych pawilonach uskarżali się na dym papierosowy płynący z palarni usytuowanych w korytarzach. We wszystkich pawilonach generalnie skarżono się na przeludnienie w celach. Zgłoszono w powyższym zakresie 84 uwagi.
2. W zakresie **mycia się i kąpieli** uwagi zgłosiło 18 osadzonych. Dotyczyły one: złych warunków kąpieli w łaźniach usytuowanych w obiektach mieszkalnych na terenie zakładu karnego typu półotwartego (7). Podnoszono, że stanowisk prysznicowych w łaźniach jest zbyt mało (E i G - tylko jeden natrysk sprawny), panuje wilgoć i grzyb na suficie (B, C i D). Skarżono się również na brak mat antypoślizgowych oraz wieszaków na ubrania, wskazywano, że niekiedy woda do kąpieli jest zbyt chłodna, a 10 min. przeznaczone na kąpiel to zbyt krótko. Zgłoszono również uwagi dotyczące złej jakości wody oraz zbyt małego jej ciśnienia.
3. W zakresie **wyżywienia** odebrano uwagi od osadzonych, którzy wskazywali, że porcje są dla nich za małe (16 osadzonych). Osadzeni zgłaszali również uwagi dotyczące małego urozmaicenia posiłków, walorów

smakowych potraw oraz jakości wydawanych produktów (produkty są nieświeże i niskiej jakości, posiłki niesmaczne, podawany jest nieświeży chleb). Zgłoszono również, że: w posiłkach nie podaje się mleka, za mało jest owoców. Jednak zdaniem wielu osadzonych, wyżywienie w Zakładzie w ostatnich 2 tygodniach znacznie się poprawiło.

4. W zakresie **warunków dokonywania przez osadzonych zakupów na wypiszę** najczęściej podnoszono kwestię zbyt wysokich cen za niektóre artykuły spożywcze w kantynie (na 72 osoby, które korzystały z tej formy zakupów 21 zgłosiło takie uwagi). Wskazywano na zbyt wysokie ceny chleba, kart telefonicznych, zupek chińskich, tytoniu. Uwagi osadzonych dotyczyły także: udostępniania nieaktualnych cenników artykułów oferowanych na wypiszę, ubogiego asortymentu towarów, przechowywania listy produktów dostępnych w kantynie u oddziałowego, co powoduje, że osadzeni mają utrudniony do niej dostęp.
5. W zakresie realizacji **widzeń** powtarzały się uwagi odnośnie warunków ich odbywania, głównie zgłosili je osadzeni z pawilonów A i B: „widzenia przez kratę” – rozmówcy twierdzili, że odbierają tę kratę jako dodatkową stygmatyzację w oczach bliskich (uwagi aż 22 osadzonych), „zakupy podczas widzeń za 50 zł. to zbyt mało”, nie ma widzeń „bezdozorowych”. Twierdzono przy tym, że rodziny zbyt długo oczekują na widzenie oraz żalono się, że przed Zakładem nie ma parkingu na samochody dla osób odwiedzających. Podniesiono kwestię, braku w Zakładzie pomieszczenia do realizacji widzeń w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej.
6. W zakresie **opieki zdrowotnej** zgłoszone zarzuty dotyczyły przede wszystkim długiego oczekiwania na przyjęcie przez lekarzy specjalistów. Wskazywano na małą życzliwość ze strony personelu oraz, że: okresowo brakuje leków, aplikowane leki są nieskuteczne (uwagi zgłosiło 23 osadzonych).
7. W zakresie **przekazywania korespondencji** odebrano pojedyncze uwagi dotyczące długiego oczekiwania na dostarczenie listów, zgłoszone głównie przez osoby tymczasowo aresztowane.

8. W zakresie **korzystaniem z aparatów telefonicznych** powtarzał się zarzut zbyt krótkiego czasu przeznaczonego na rozmowy telefoniczne. Wskazywano też, że dwie rozmowy w tygodniu to zbyt mało (osadzeni z pawilonu B).
9. W zakresie **korzystania ze spacerów** uwagi głównie dotyczyły zbyt małych pól spacerowych (uwagi zgłoszone przez osadzonych z pawilonów A i B – 8). Podnoszono przy tym, że spacer odbywa się w betonowych klatkach, nie ma ławek umożliwiających odpoczynek (pawilon B - 5 osadzonych).
10. W zakresie korzystania z **posług religijnych** osadzeni twierdzili, że msza św. wypada w czasie przeznaczonym na ich obiad, a kaplica jest otwarta jedynie wtedy, gdy jest obecny w niej ksiądz.
11. W zakresie **korzystania z prasy, książek oraz zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych** zgłoszono zarzuty ograniczonego dostępu do prasy. Wskazywano, że często spacer osadzonych pokrywa się z zajęciami KO (5 osadzonych). Osadzeni z pawilonu B twierdzili, że: za mało jest zajęć KO, świetlice są zbyt małe, brak w nich gier i sprzętu sportowego. Pojedyncze uwagi, dotyczyły braku aktualnej prasy oraz książek w języku angielskim i rumuńskim.
12. W zakresie **szykowania przez osadzonych** 6 ankietowanych osadzonych twierdziło, że spotkało się z przypadkami szykanowania przez współosadzonych. Do szykanowania dochodziło w celi mieszkalnej (zatargi z „grypsującymi” na tle podkultury więziennej – 4 przypadki). Ponadto, utarczki słowne z osadzonymi znacznie młodszymi od siebie – zgłosiły dwie osoby, które ukończyły 60 rok życia. Jedynie w dwu przypadkach osadzeni, którzy byli szykanowani zgłosili ten fakt administracji zakładu karnego.
13. **Inne uwagi**, które zgłosiły osoby ankietowane (złożyło - 8 osadzonych) dotyczyły: zbyt dużego oczekiwania na wypożyczenie Kodeksu karnego wykonawczego, problemów z wypożyczeniem Kodeksu karnego (wychowawca podaje tylko treść artykułu osadzonemu), braku w bibliotece więziennej aktów prawnych związanych z wykonaniem kary pozbawienia wolności w języku angielskim. Uczniowie zaś żalili się, że nie mogą

otrzymać zgody na lampki nocne co bardzo utrudnia im naukę (światło w celach jest wyłączane o godzinie 22.00).

5. Ocena traktowania osób pozbawionych wolności.

Z uzyskanych informacji od kierownictwa Zakładu informacji wynika, że w chwili obecnej toczą się 42 postępowania przed sądami cywilnymi, głównie o odszkodowanie (zadośćuczynienie) z tytułu przebywania w złych warunkach bytowych w Zakładzie Karnym w Wojkowicach.

W 2008 r. osadzeni złożyli 162 (wnioski) skargi na działalność administracji Zakładu Karnego. Dotyczyły one m. in.: traktowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej i pracowników Zakładu (44), opieki zdrowotnej (25), warunków bytowych (27), decyzji komisji penitencjarnej (32), przepustek i zezwoleń na opuszczenie zakładu karnego (22), decyzji o wymierzeniu kar dyscyplinarnych (9). Za zasadne uznano 5 skarg, dotyczących: odmowy załatwienia prośby, odcenzurowania korespondencji, niewłaściwej opieki medycznej, niewłaściwego osadzenia, zagubienia telewizora. W roku 2009 wpłynęło 220 skarg, w podobnym zakresie jak w roku poprzednim. Za zasadne uznano dotychczas 7 skarg.

W ocenie wizytujących, atmosfera panująca w jednostce jest dobra, relacje między osadzonymi a wychowawcami i innymi funkcjonariuszami wydają się być prawidłowe, niezależnie od kilku zgłoszonych uwag:

1. W zakresie **traktowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej** uwagi zgłosiło 4 osadzonych. Dotyczyły one: prowokacyjnego niekiedy zachowania funkcjonariuszy, wulgarnego zwracania się w stosunku do osób pozbawionych wolności, zwracania się do osadzonych bez zachowania formy „Pan”, pisanie wniosków o ukaranie dyscyplinarne „za nic”.
2. W zakresie pracy wychowawców odebrano pojedyncze uwagi dotyczące długiego okresu oczekiwania na przyjęcie przez wychowawcę oraz częstych zamian wychowawców w oddziałach i pawilonach. Większość osadzonych twierdziła, że wychowawcy są chętni do udzielania pomocy (tak i raczej tak twierdziło 75 osadzonych). Przeciwnego zdania było 8 osadzonych. Dalszych 17 osadzonych nie miało zdania na ten temat.

3. W zakresie **karania dyscyplinarnego** odebrano nieliczne uwagi dotyczące: niepoinformowania o prawie zaskarżenia do sądu decyzji o ukaraniu, wymierzenia zbyt surowej kary dyscyplinarnej, nieprzeprowadzenia konsultacji lekarskiej lub psychologicznej przed wymierzeniem kary umieszczenia w celi izolacyjnej.
4. W zakresie stosowania **środków przymusu bezpośredniego** w postaci umieszczenia w celi zabezpieczającej zgłoszono zarzuty dotyczące: niepoinformowania o prawie zaskarżenia do sądu decyzji o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego, pobicia przez funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas stosowania środka przymusu bezpośredniego. Skazany, nie zgłosił jednak w tym zakresie skargi ponieważ jak sam stwierdził „nikt by mu nie uwierzył”.

W ocenie wizytujących, poczynione ustalenia, nie dają podstaw do stwierdzenia, aby warunki bytowe, czy też inne okoliczności osadzenia, były dla osób pozbawionych wolności na tyle dolegliwe, aby mogły prowadzić do okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania.

6. Analiza dokumentacji jednostki.

Po przeanalizowaniu tekstów Porządków Zakładu Karnego należy stwierdzić, iż zostały one zredagowane w sposób przejrzysty i zgodny z obowiązującymi przepisami. Egzemplarze porządku wewnętrznego znajdują się z celach mieszkalnych, co sprawdzono wizytując te pomieszczenia. Również osadzeni, z którymi rozmawiano, potwierdzili ten fakt.

Z analizy przedstawionej pracownikom Biura RPO dokumentacji jednostki wynika, że w 2008 roku w Zakładzie Karnym w Wojkowicach miały miejsce 174 wypadki nadzwyczajne (brało w nich udział 191 uczestników), wśród których największą liczbę stanowiły: akty samoagresji (68) polegające na pocięciu powłok skórnych i połknięciu ciała obcego, ujawnienia przedmiotów niebezpiecznych lub niedozwolonych (50), ucieczki z zatrudnienia poza terenem Zakładu z systemu bez konwojenta (34) oraz pojedyncze przypadki: znęcania się, prób samobójczych (2), zgonu, pobicia, napaści na funkcjonariusza w służbie.

W 2009 r. do dnia wizytacji odnotowano 116 wypadków nadzwyczajnych, w tym: 43 przypadki samouszkodzeń (pocięcia, połknięcia ciał obcych), ujawnienia przedmiotów niebezpiecznych lub niedozwolonych (24), ucieczki z zatrudnienia poza terenem Zakładu z systemu bez konwojenta (7) pobicia (15), zgony naturalne (2), znęcanie się (2), usiłowanie samobójstwa (3), zbiorowe wystąpienie biernego (2 przypadki - 7 sprawców), groźne zakłócenie bezpieczeństwa (1 przypadek - 3 sprawców).

W porównaniu z poprzednim okresem zmniejszyła się znacznie liczba przypadków ucieczek z zatrudnienia poza terenem zakładu karnego. Pozostała struktura wypadków nadzwyczajnych jest trudna do oceny, zwłaszcza, że do końca roku pozostało jeszcze 2 miesiące.

Poddano analizie 16 akt spraw związanych z wypadkami nadzwyczajnymi. Przeprowadzone w tych sprawach postępowania wyjaśniające mające na celu ustalenie przyczyn i okoliczności ich wystąpienia nie budziły zastrzeżeń osób wizytujących. Z informacji uzyskanych od Dyrektora jednostki oraz zawartych w przedstawionej dokumentacji wynika, że stan bezpieczeństwa, zarówno osób pozbawionych wolności, jak i funkcjonariuszy Służby Więziennej utrzymuje się na zadowalającym poziomie.

Środki przymusu bezpośredniego w okresie od 1 stycznia do 8 października 2009 r. stosowano 23 razy, w tym: umieszczono w celi zabezpieczającej – 12, założono kajdany lub prowadnice – 18, założono pasy obezwładniające trzyczęściowe - 9, pasy obezwładniające jednoczęściowe – 6 oraz kask ochronny – 3. Zawsze stosowana była siła fizyczna. Podstawą do zastosowania środków przymusu bezpośredniego w 13 przypadkach było rażące nieposłuszeństwo, w 9 - groźne zakłócenie spokoju i porządku, w 6 przypadkach niszczenie mienia, w 5 dokonanie zamachu na życie lub zdrowie innej osoby, a w 4 zamach na życie lub zdrowie własne. Decyzję o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego 12 razy podejmował dyrektor, 6 dowódca zmiany, 5 razy inny funkcjonariusz. W 3 przypadkach środek przymusu bezpośredniego zastosowano na czas powyżej 24 godzin, w jednym przypadku powyżej 48 godzin. Każdorazowo pobyt osadzonego w celi zabezpieczającej był nagrywany. Wizytujący nie mieli zastrzeżeń co do

sposobu prowadzenia dokumentacji stosowania środków przymusu bezpośredniego. Zwrócono jedynie uwagę na fakt, że dowódca zmiany nie posiada kamery do nagrywania stosowania środków przymusu bezpośredniego (stosowanych poza celą zabezpieczającą). Analiza dokumentacji ze stosowania środków przymusu bezpośredniego wykazała, że w protokołach zastosowania środka znajdują się stosowne zapisy o pouczeniu osadzonych o przysługującym im prawie złożenia skargi do sądu penitencjarnego.

Ostatnia wizytacja sędziego penitencjarnego miała miejsce w Zakładzie w czerwcu 2009 r. Kontroli poddano wykonanie kary pozbawienia wolności w okresie od 15 marca 2008 r. do 25 czerwca 2009 r. Sędzia stwierdził, że kierownictwo Zakładu Karnego w Wojkowicach w sposób prawidłowy realizuje zadania wynikające z przepisów oraz kodeksu karnego wykonawczego. W podsumowaniu wizytacji zwrócił uwagę na stały wzrost w jednostce wypadków nadzwyczajnych w postaci samouszkodzeń, ucieczek z pracy z systemu bez konwojenta i ujawnienia przedmiotu niebezpiecznego lub niedozwolonego oraz dużą liczbą ilość wypadków nadzwyczajnych związanych z pobiciem przez współosadzonych.

Analiza protokołów z wizytacji Zakładu przez sędziego penitencjarnego, jak i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Dąbrowie Górniczej, nie nasuwa zastrzeżeń. Wskazane w protokołach zalecenia zostały zrealizowane.

Z przedstawionej dokumentacji w sprawie oceny stanu technicznego budynków I i J wynika, że kierownictwo Zakładu podejmuje stosowne działania, aby w miarę swoich możliwości i posiadanych środków finansowych utrzymać te budynki w takim stanie, aby mogli w nich przebywać osadzeni. W ubiegłym roku położono na dachu pawilonu I nową warstwę papy. Do wykonania pozostaje: wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, docieplenie ścian budynków oraz wymiana wykładzin na posadzkach. Kierownictwo Zakładu twierdzi, że obiekty te pod względem konstrukcyjnym nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla użytkowników. Konieczne jest jednak wykonanie w najbliższym czasie zaleceń wydanych przez funkcjonariuszy Straży Pożarnej oraz wskazanych wyżej prac remontowych.

7. Wnioski i zalecenia.

Czynności przeprowadzone przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich pozwalają uznać, że w Zakładzie Karnym w Wojkowicach generalnie respektowane są prawa osadzonych, w tym prawo do humanitarnego traktowania i poszanowania godności ludzkiej. Nie stwierdzono przypadków okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób pozbawionych wolności.

Na podstawie poczynionych ustaleń - informacji uzyskanych z rozmów z osadzonymi, oglądu jednostki i analizy dokumentacji jednostki - uznano, że dla poprawy warunków osadzenia osób pozbawionych wolności celowe jest:

1. wykonanie zaplanowanych przez administrację jednostki prac modernizacyjnych w pawilonie I i J;
2. doposażenie cel mieszkalnych w sprzęt kwaterunkowy w liczbie odpowiedniej do liczby osób zakwaterowanych;
3. naprawienie prysznic w łaźni w pawilonie C oraz doposażenie łaźni więziennych w brakujące maty antypoślizgowe, wieszaki i ławki;
4. zapewnienie odpowiedniego wyposażenia pomieszczeń do przeprowadzenia kontroli osobistych (pawilony A i B), stosownie do przedstawionych uwag w tym zakresie;
5. zainstalowanie ławek na spacerniakach w pawilonie B;
6. umożliwienie osadzonym cudzoziemcom zapoznanie się wydanymi w zrozumiałym dla nich języku z podstawowymi aktami prawnymi dotyczącymi zwłaszcza wykonania kary pozbawienia wolności;
7. zapewnienie realizacji prawa osadzonych do codziennego spaceru poprzez wyeliminowanie przypadków, w których osadzony musi dokonać wyboru pomiędzy skorzystaniem ze spaceru i wyjściem na zajęcia KO;
8. zapewnienie właściwych warunków realizacji widzeń bezdozorowych oraz urządzenie pomieszczenia do udzielania widzeń w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej;

9. wyposażenie stanowiska dowodzenia w przenośną kamerę umożliwiającą nagrywanie pełnego przebiegu stosowania środków przymusu bezpośredniego;
10. zamontowanie sygnalizacji przyzywowej w celi zabezpieczającej (pawilon B);
11. dostosowanie treści Karty Praw Pacjenta do sytuacji pacjenta pozbawionego wolności i udostępnienie jej w widocznym miejscu w gabinetach przyjęć lekarskich;
12. naprawienie zniszczonych nawierzchni na placach spacerowych (przy pawilonie B);
13. przeprowadzanie systematycznych kontroli cen artykułów spożywczych oferowanych osadzonemu w kantynie więziennej;
14. rozważenie możliwości zmiany miejsc do palenia w pawilonach usytuowanych w Zakładzie Karnym typu półotwartego i otwartego w taki sposób, aby dym papierosowy z palarni nie docierał do cel mieszkalnych.

Dyrektor Zakładu Karnego w Wojkowicach pozytywnie ustosunkował się do powyższych zaleceń. Poinformował, iż doposażono cele mieszkalne w sprzęt kwaterunkowy stosownie do liczby osób w nich zakwaterowanych, naprawiono uszkodzone prysznice i uzupełniono brakujące maty antypoślizgowe, wieszaki i ławki w łaźniach oraz zamontowano ławki na placach spacerowych w pawilonie B.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika również, że zgodnie z ww. zaleceniami dokonano następujących zmian: zapewniono odpowiednie wyposażenie pomieszczeń do przeprowadzania kontroli osobistych, a grafiki zajęć kulturalno-oświatowych zostały ustalone w taki sposób, aby uczestnictwo w ww. zajęciach nie kolidowało z możliwością korzystania przez osadzonych z przysługującego im prawa do codziennego spaceru; treść Karty Praw Pacjenta została dostosowana do sytuacji pacjenta pozbawionego wolności, a następnie umieszczono ją w widocznym miejscach w gabinetach przyjęć lekarskich; stanowisko dowodzenia w zakładzie karnym zostało wyposażone w przenośną kamerę umożliwiającą

rejestrację przebiegu stosowania środków przymusu bezpośredniego, a w celu zabezpieczającej w pawilonie B została zamontowana sygnalizacja przyzywowa.

Ponadto, Dyrektor jednostki poinformował, iż kontrola cen artykułów spożywczych oferowanych do sprzedaży w kantynie więziennej przeprowadzana jest systematycznie i nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu. Natomiast zgodnie z ustalonym w zakładzie karnym półotwartym i otwartym porządkiem wewnętrznym, palenie tytoniu jest dozwolone w pawilonach mieszkalnych w miejscach do tego wyznaczonych oraz na zewnątrz budynku, nie zawsze jednak skazani palą tylko w wyznaczonych miejscach. Wobec powyższego zobowiązano wszystkich funkcjonariuszy jednostki do bezwzględnego egzekwowania od skazanych przestrzegania przepisów dotyczących palenia tytoniu.

Dyrektor Zakładu Karnego wyjaśnił również, iż wykonanie prac modernizacyjnych w pawilonach I i J będzie uzależnione od otrzymanych środków finansowych w planie finansowym na rok 2010. Z chwilą pozyskania środków finansowych zostaną również utwardzone nawierzchnie na placach rekreacyjnych. Odnosząc się do kwestii braku pomieszczenia do realizacji widzeń w oddzielnym pomieszczeniu bez osoby dozorującej Dyrektor poinformował, że w zakładzie karnym typu półotwartego znajduje się ww. pomieszczenie. Natomiast brak takiego pomieszczenia dla skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego, ze względu na brak możliwości lokalowych. Widzenia bez osoby dozorującej dla tych skazanych odbywają się w pokoju przesłuchań zakładu karnego typu zamkniętego.

Akty prawne dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności w językach: angielskim, niemieckim i rosyjskim dostępne są w bibliotece.

W odpowiedzi na ww. wnioski i zalecenia Dyrektor Okręgowej Służby Więziennej w Katowicach przekazał informacje związane ze sferą inwestycyjno-remontową. Poinformował, iż ze względu na przestarzałą technologię wznoszenia pawilonów I i J oraz bardzo duży stopień zużycia tych obiektów jakakolwiek modernizacja jest ekonomicznie nieuzasadniona. Jedynym rozwiązaniem, które jest właściwe i ekonomicznie uzasadnione to wyburzenie pawilonów I, J, a na ich

miejsce budowa nowych obiektów. Istnieje również możliwość budowy nowego pawilonu przy jednoczesnym użytkowaniu pawilonów I, J, jednakże należy wówczas spełnić szereg zaleceń wydanych przez Straż Pożarną. Realizacja takiego projektu w obecnej chwili nie jest możliwa ze względu na brak środków budżetowych.

Z wyjaśnień Dyrektora Okręgowego wynika również, że zwraca się szczególną uwagę na ciągłość monitoringu instalacji elektrycznej i przeznaczono środki finansowe na doraźne naprawy instalacji elektrycznej w pawilonach I, J. Natomiast w latach 2005-2008 Dyrektor Zakładu Karnego w Wojkowicach otrzymał środki na remont pawilonów D i E (remont zakończony w lutym 2009 r.).

Ponadto, Dyrektor Okręgowy wyjaśnił, iż w sytuacji braku środków finansowych w ramach funduszu remontowego, podjął decyzję o takim sprofilowaniu wydatków Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej, aby służąc podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób pozbawionych wolności, pozwoliły one także poprzez system praktycznej nauki zawodu, zaspokoić najpilniejsze potrzeby jednostki w zakresie remontowym.